

LO GERONÉS

BIBLIOTECA PUBLICA
GIRONA

SETMANARI PORTA-VEU

DEL "CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA,"

PREUS DE SUSCRIPCIO

Gerona	1	peisseta	trimestre
Fora	1.25	id.	id.
Extranger	1.50	id.	id.
Un número,		10 céntims	

Any 1.er

Administració y Redacció
SABATERIA-VELLA 2 1.er

Dissapte 28 de Juliol de 1894.

ANUNCIOS Y COMUNICATS

Preus convencionals

De tots los llibres, folletos, etc., que 's remetin a la Redacció, se 'n donará compte en lo Setmanari.

Núm. 17.

Advertencia

Los nostres abonats que surtin de Gerona durant l'estiu y que desitjin rebre **Lo Geronés**, servixinse dexar avís en l'Administració.

SECCIO GENERAL

SALUS POPULI

Los Estats Units d'América, aquest poble jove y viril que, potser per excés de forsa vital, tot ho fa a l'engros, acaba de donar al món l'espectacle d'un paro monstruo pel nombre dels qui hi han pres part y per l'enormitat dels danys causats. Devant dels excessos comesos y dels que amenssavan, devant la perturbació completa de la vida social, lo representant del poder federal no ha reparat en fer us de la forsa y en sortirse, si 's vol, de ses atribucions, pera fer cara a la violencia y restablir l'orde alterat, assegurant als ciutadans pacífichs, que res tenien que veure en la qüestió entre amos y treballadors de camins de ferro, l'us de ses llibertats y de sos drets. Aquesta conducta, no legitimada per la previsió de les lleys, pero exigida per la necessitat, ha rebut la sanció de l'opinió pública d'aquell país, com la rebra sens dubte metant de les Cambres federals; perque aquell poble, pràctic, liberal de debó, no fa consistir la llibertat tant en les lleys escrites, com en la realització de la mateixa, y si no admet que l'poder s'estralimiti pera impedir son us, está disposat sempre a perdonarli tot lo que puga fer fora de la llei, pera impossibilitar que ningú tracti d'imposarse per la forsa y pigarli son exercici. En axo trovém nosaltres precisament una mostra del sentit jurídic d'aquell poble, en que aprecia les coses no per son costat teórich y especulatiu, sino per son costat possitiu y real. Axí l'extralimitació, si existeix, no la pesarà ab lo criteri abstracte de l'infracció que suposa de la llei, ni li concedirà la trascendencia d'una violació qu'importi un abús de poder; sino ab lo criteri de sa conveniencia y de l'intenció que l'poder portava al cometre-la. Per axo no sols lo perdonarà, sino que fins aprobará sa conducta; sens que se li ocomri may, ni li passi pel niagu que la llei s'hagi de modificar per no haver previst lo cas; ni que s'hagin de concedir al govern atribucions que 'l facultin en lo successiu pera obrar lliurement en determinades circumstancies, perque son mateix sentit pràctic compren perfectament que axi com avuy pot perdonar y fins lloar un infracció o un abús motivat per la conveniencia general, demà li faltarian facultats y dret pera demanarli compte d'abusos infundats que pogués cometre prevalguentse de la nova ley que dictés.

Y es que sobre la llei escrita hi ha é hi haurá sempre una llei superior, la llei natural, en aquest cas la llei de la propia defensa, la llei de la conservació social. Axí lo poble romá, lo de major sentit jurídic que ha existit, formulá l'axioma tant conegut y d'una evidència tant clara *salus populi suprema lex esto*; é la salvació, la necessitat del poble, siga la llei suprema, superior a totes les lleys. L'únic jutge de l'aplicació d'aquest principi es y no pot ésser altre que l'mateix poble y en tant lo poder obrará de conformitat ab ell, com al ferho respóngui, a les aspiracions y als desitjos de l'opinió; sense que may puga servirli d'escusa legal pera obrar a son arbitri ó com millor li acomodi. D'aquí que ni en la Constitució del Estats Units d'América, ni en la de cap altre Estat, figuri escrit aquest principi.

Resulta, donchs, que quan lo poder passa per sobre del dret escrit, obehint a aquest principi de dret natural, no hi ha veritable abús, ni estralimitació de facultats, sino compliment d'una llei superior a l'escrita pera bé y utilitat del poble, com aquest mateix ho manifesta ab sa a-

probació; y resulta, además, que essent aquest principi superior al dret escrit, es perfectament innecessari y perillós que aquest últim dongui al poder facultats que no tingui y pugan en algun cas permétreli abusar en perjudici dels ciutadans, ja que pera obrar en son benefici aquestes facultats no poden faltarli per dret natural.

Aquestes reflexions nos han mogut a fer los comentaris qu' havém llegit en alguns periódichs respecte les qüestions surgides en la República nord americana entre algun Estat de l'Unió y lo Poder Central per haver aquest intervingut, separantse de la lletra de la llei constitucional, en los conflictes ocasionats per lo paro aludit; suposant qu' aquest conflicte es degut a la deficiencia de la llei ó de l'organización política d'aquell poble y que lo succés hit deu servirli y li servirá probablement de llissó pera corretgir aquella llei y alterar sa organizació política, augmentant les atribucions del Poder Central en detriment dels drets y llibertats dels Estats que forman l'Unió.

Aquest modo de veure lo trovém totalment injustificat y fruyt dels prejüdicis de que no poden despendres la majoria dels politichs de la vella Europa, formalistes, autoritaris per naturalesa y que no han arribat encare a ferse càrrech de que la garantia de la llibertat d'un poble no resideix en la llei escrita, sino en la voluntat encarnada en aquest de gosarla y en la costum de practicarla y exigir del poder y de tothom son respecte.

Quina falta los hi ha fet als Estats Units la Centralisació pera posar terme al conflicte produhit per lo paro? Quina ventatge ha donat la Centralisació política als Estats d'Europa pera resoldre qüestions y conflictes consemblants? S'ha vist encare aquí cap paro de la importancia y dels perjudicis del últimament ocorregut en aquell país, ni cap govern que l'hagi acabat tant aviat? Qu'han fet fins are en aquest punt los governs europeus que puga posarse com exemple digne d'imitació? S'creuhen per ventura los periodistes a que 'ns referim que 'l poble dels Estats Units esperarà lo remey de discursos rimbombants, articles de fondo ó projectes de llei més ó menys realizables, que no fan més afecte qu' un pegat en un banch?

No; allí lo país se 'n acostuma anar dret al bulto y no s'entreté discutint principis ni teories polítiques, ni fent y desfent constitucions; allí confia en si mateix pera guardar y mantenir sa llibertat y no la fa a lleys escrites que no 's complexin, ni la personifica en xerrayres que 's passen tota la vida predicantla y son incapassos d'aguantarla, ni respectarla en los demés; allí si 'l poder ó la autoritat s'estralimita obligat per les circumstancies y en bé general, lo poble aproba sa conducta en aquell cas, pero no l'arma de facultats pera que a son arbitri puga obrar en lo successiu; allí el poble sent y regoneix que sobre la llei escrita hi ha la necessitat de viure y de la defensa social y creu, com lo poble de l'antiga Roma, que *Salus populi suprema lex esto*.

Estiguém, donchs, sens cuydado, que axi com temps enera los Estats Units d'América dexaren ab un pam de boca als qu' esperavan d'un día al altre que 'l general Grant fos proclamát rey ó emperador, axi are dexarán ab ses puerils y fatues illusions als unitaristes, en que 's diguin republicans y se creguin liberals, fugint com d'escaldarse d'alterar sa constitució pera inaugurar en son país l'era de l'Estat omnipotent y de las llibertats escrites y no practicades. Frescos estarian que necessitassen llissons dels que no saben governarse!

J. B. y S.

Don Pere Bosch y Labrús

Lo día 20 d'aquest més morí a St. Gervasi de Cassoles D. Peré Bosch y Labrús, diputat que havia sigut per lo districte de Gerona en les últimes Corts conservadores. Nascut de modesta familia, en la vila de Besalú, havia sapigut ferse ab sa activitat y ab son trevall una posició social y una reputació ben sentada d'home intelligent. é instruhit en qüestions econòmiques. Partidari decidit y convén-

sut de la producció nacional lluytá constantment pera defensarla axi en los Cossos Colegisladors les diferents vegades que n'havia format part, com en *meetings* populars quan l'ocasió ho demanava, com desempenyant càrrechs en les juntes del *Foment de la producció nacional* y del *Foment de la producció espanyola*.

Ell fóu lo primer qu'establí a Barcelona un *bazar* de prendes de vestir bones y fetes per l'estil dels qu'hi havia a l'extranger, que dura encara ab lo nom de *El Aguilón* en una gran botiga de la Plassa Real y que té sucursals a Madrit, Sevilla, Cádiz y Valencia. Mes tart adquirí a Andalusia una considerable finca rústica a quin cultiu y perfeccionament se dedicava ab lo mateix zel y voluntat que posava en totes les seues coses, convertintla en una de les primeres explotacions, agricòles d'aquella regió.

Havia fet sos primers estudis en l'Institut y en lo Seminari de nostra Ciutat en la que tenia molts amichs, no seguint cap carrera lliteraria ni científica per haverlo portat sa vocació a altres rams d'activitat. Son proteccionisme era expansiu y generós y comprenia tots los genres de la producció del país, quina prosperitat y harmonia buscava sempre en primer terme, sense que may consideracions polítiques ni d'altre classe lo fessen claudicar en sa defensa.

Ha mort a l'etat de sexanta set anys. Déu haurá premiat ab la gloria eterna una vida dedicada tota al trevall y al sosteniment y desenrolló de les forses productores, y sa memoria servirá a sos paysans d'exemple digne de lloansa y d'imitació.

Regionalisme a l'extranger

La llevor regionalista va llevant esperancadores cullites en lo Mitgdia de França. En son darrer nombre *L'Aioli* transcriu una valenta y acolorada proclama que als fills de la Auvernia dirigexen alguns dels seus compatriotics. D'ella traduhim los següents troços.

«Recordauvos que 'l poble que pert son parlar matern pert axi mateix la seva ànima de poble; dominat y subjugat per les altres raças, s'hi confon, s'hi amaga, y s'hi nega!

«Aul donchs, los mascles de cor y de puny, los auvernencs, que no 's donen vergonya de llur sanch! Veniu y no temáu trobar en nosaltres la *politica*, aquesta maluria que tot ho llança a perdre. No més dos noms llegiréu en nostra bandera: Auvernia y Mitgdia; y devall los plechs de tal bandera hi caben totes les bones voluntats, tots los qui no volen perdre 'l segell de raça, la llur originalitat nadiua, tots los qui tenen lo cor prou ample y esbarjós pera conreuathi junts y al mateix temps l'amor a l'Auvernia y l'amor a la França.

«Llengua d'Auvernia, llengua del breçol, llengua nostra; reyna que camines avuy peu-nua a dins esclops de fusta sense corretges, no tingues por! Te tornarem calçar tos escarpins de seda blanca, y tornarà a lluhir damunt ton cap, com un sol, ta gentil corona de reyna. Ningú 't ménysprehará més, puig tos fills se lleven per adornarte y, dins sos ulls se veu abundant lo flam d'una sanch que no bordeja!

«Ho sentiu, vosaltres, los germans y 'ls amichs! Aném, coratge! axecauvos y veniu: ¡va per l'Auvernia! ¡va per nostra mare!»

(De *La Veru de Catalunya*.)

CRONICA

EXTRANGER

Acaba de morir l'ilustre escriptor Lecompte de Lisle, un dels poetes francesos de més rellén d'aquest sigle. No perteneixia al número dels que parlan a la multiut y arriban a ferse populars, com Lamartine y Victor Hugo; Lecompte era un poeta erudit, enamorat de l'antigor y escribia tan solament pera la gent culta, única que podia enténdrer y apreciar les belleses de ses obres; per aixó molts lo tingueren per extrayagant y 'l feren blanch de

les seues sátires y ayrades censures. Més ell, sens cuidar-se de la opinió ni de la crítica, seguí trevallant coratjós, donant a la estampa les traduccions de les obres de Teócrit, d'Homero, de Sófocles, d'Eurípides y moltes altres, totes fetes ab gran fidelitat y talent. En lo any 1886 fou elegit membre de la Academia francesa.

—Fins avuy Cassimir-Perier triomfa en tota la línea: son prestigi va pujant com la escuma, y la premsa relativament conservadora no 's cansa d'enaltir al home y al polítich, pronosticant pera la França una sèrie de innumerable felicitats. Aixís sia. Nosaltres veurém ab entera satisfacció que 's cumplescan pronóstichs tan falaguers; pero no podém oblidar les lleugeres y mudanses de certa gent que arrastran pe'l fanch persones é institucions que havian ponderat com lo *non plus ultra* de la perfecció.

—La moneda italiana de plata ja no té curs legal a França. Al objecte d'evitar los inconvenients que sa retirada poden ocasionar en la circulació monetaria, lo govern ha disposat que s'encunyen immediatament 4.000.000 de franchs francesos en plata. Ab aqueixa providencia lo govern se ficará a la butxaca dos milions de franchs: es una verdadera ganga.

—En la Audiencia de lo criminal de Lió s'han fet grans preparatius pera la vista del procés de Caserio, fixada pera'l día d'ahir; se tractava de pèndrer extraordinaries precaucions a fi d'evitar nous atentats. Lo reo havia de sér conduhit en cotxe celular, rodejat de genarmes de cavall y los carrers del tránsit vigilats per la policia secreta.

—Nostres vehins de l'altra banda del Pirineu sembla que tractan d'apretar ferm als anarquistes. No content lo Govern ab la lley especial votada contra ells no fá molt, acaba de presentar un projecte donant als tribunals de justicia amplis poders pera perseguir, per tots los medis que tingau a ma, qualsevol delictu que tinga per móvil la provocació al assassinat, al incendi, pillatge ó destrucció de la propietat, com també tot intent criminal contra la seguretat del Estat, y aixís mateix la apologia y elogi dels actes realitzats per los anarquistas, imposant severes penes y multes considerables fins als que donen publicitat a les deliberacions que ting'n lloch ab motiu dels processos anarquistes. En la sessió celebrada en la Cambra de diputats lo día 26 va sér rebujada una proposició demanant que 's limite'l temps que ha de regir la lley contra 'ls anarquistes. Les oposicions están convenudes de que dita lley será aprobada contant lo govern ab una majoria absoluta y disciplinada. La esquerra 's proposa, no obstant, allargar las discussions al objecte de que no 's plantege dita lley avans de la celebració de la vista del procés de Santos Caserio.

ESPAÑA

Tots los nostres homens polítichs se'n han anat a estiuhejar y no hi ha que dir que darrera d'ells han marxat també una munió de *reporters* que 's dedican a *son-sacarlos* y omplen planes y més planes dels diaris ab les confidencies de que se suposan objecte. Avuy qui parla es En Cánovas, demá En Silvela, demá passat En Castelar y l'altre lo mateix fill de D. Carlos de Borbón, Don Jaime, que conta a un redactor del *Heraldo de Madrid* algunes de les impresions de son viatge per Espanya. Per suposat que 'ls dos primers no diuen res de particular, donchs si alguna cosa d'importancia haguessin tingut de exposar, de segur que no 'l hagueren reservada pera dir-la a un periodista sino que, ab tota la solemnitat deguda l'haurien manifestada a les Corts ara tot just tancades. Lo Sr. Castelar ja es una mica diferent donchs, mitg retirat a la vida privada, fa temps no parla a les Corts. Continua enamorat del pressupósit de la pau y d'En Sagasta per més qu'aquest respóngui a sos amoretos ab nous auments en los rams de guerra y marina y ab lleys tant poch simpátiques als contribuyents com la del *salto del tapón*. Per altre part, si aquí no hi ha perill de brugit, no per axó son fàcils les economies en lo ram de guerra, perque a lo millor salta la llebre y necessitem l'exércit pera posar en bon lloch l'honor nacional tacat per qualsevol salvatge ó moro, sigui del Riff, sigui de Mindanao. Ja ho veu, donchs, lo Sr. Castelar, en lo pressupósit de la pau, Espanya no hi pot pensar encare, no te més remey que tenir un *pressupósit de guerra*, puig que si ningú 'ns busca rahons, ja n'armarem nosaltres, y després que ab axó dels soldats hi ha motius molt fonamentals per anarhi ab cuydado y sino vegi quina cara més dolsa los hi posan sempre los republicans que continúan partidaris d'implantar la república com més aviat millor.

Una altre ganga 'ns há surtit ab lo ministre de la Governació. Aquest bon senyor, com si tingúes por que ab lo nou programa dels federals tots los socialistes s'haguessen de passar ab En Pi y Margall, sembla que tracta de guanyarli la ventatge repartint als trevalladors uns quants millions dels que deuen sobrar als pobres paganos; aixís, te projectades una infinitat d'obres públiques costosíssimes, totes elles per suposat d'interés general y totes per suposat també fahedores a Madrid, ahont se podria creure que tracta de reunir a tots los desvagats d'Espanya. Tals son la construcció d'un nou Palau ahont poder encabirhi plegats tots los Senadors y Diputats de la Nació, la de una Casa-Hospici pera inválids del treball, l'acabament de les del Hospital militar y altres y altres que no sabem ó que no se li han ocorregut encare. Com a complement de tant transcendent solució de la qüestió social, pot recomenar a les Diputacions y als Ajuntaments que, si a provincies hi ha pobres ó gent sense feyna, se cuydin de afluxar los cordons de sos respectius pressupósits, que a Madrid ab lo de tota la nació no n'hi ha prou per tot lo qui demana.

A Saragossa no s'han dexat convençre, ni per En Moret, que 's tot lo que 's pot dir, de que 'ls terrenos que creuhen sens y de que s'apoderat lo ram de guerra, no sien propietat d'aquest sino del ram civil y, per lo mateix, que se'n hagen de quedar sense. L'ajuntament ha presentat en pes la dimissió y l'poble entusiasmat obsequia als regidors ab dinars y serenates. Al saberho En Sagasta diuen que s'ha esbarat y qu'ha avisat per telégrafo al Govern que s'ho deixi corre y qu'ho arregli de qualsevol manera, que les qüestions locals d'un quant temps ensá son molt repeloses y que no vol de cap modo que 'ls aragonesos s'avesin a cantar lo *Guarnikako-arbolá*. Per are han comensat donant una axordada xiulada al

Capità general d'Aragó, Sr. Barges, que 's refugia en lo Govern Civil, no disolguentse la gentada, ab tot y los prechs del governador, y repetint los xiulets al sortir lo Capità general de l'edifici. Sembla que l'arreglo que s'ha acudit al Sr. Moret consisteix en incautarse *interinament* l'Hisenda dels terrenos en qüestió y cedirlos després al Ajuntament de Saragossa: lo que hi há es que 'ls saragossans no 's fian gayre d'aquesta *interinintat*.

Per lo demés, la sequia s'ha apoderat del pays, y amenassa ab fer perdre totes les tardanies, lo que vindria molt malament després d'una anyada magre com la d'enguany. Tot axó no será obstacle pera que'l ministre de Hisenda aprofiti l'estiu pera fer una campanya cobratoria, quin camp d'acció diuen será Catalunya com de costum. Després de la d'En Gamazo sols faltava als pobles que 'ls hi fessin engrexar als agents d'En Amós Salvador.

A Pamplona se celebraren poch ha ab molt lluhiment les festes de Sant Fermi, essent lo més notable d'elles los concursos de bandes y orfeons. Ara últimament s'han celebrat les fires de Valencia, ab extraordinari concurs, havent sigut lo més lluhit d'elles lo Certámen del Rat Penat. la festa de les lletres valencianes, distinginte per son color patriótic lo discurs llegit per lo Dr. Gimeno. A Sevilla, en la *corrida* de toros celebrada'l día de Sant Jaume, foren ferits de gravetat alguns toreros; dos d'ells están sense esperança de vida.

CATALUNYA

Están los pobles en aquest temps de l'any celebrant ses festes majors y ab aquet motiu sovintegen los balls y los Certámenes. De les costumes antigues poch s'en conserva: a Lloret se continúa fent la pintoresca professó per mar per anar al santuari de Sta. Cristina y ballantse a plassa la dança de la morratxa. Los certámenes no son tots literaris; a Vilafranca del Panadés se concedexen premis a la virtut y al treball, dexa, molts d'ells, de benemérits patricis.

A la provincia de Lleyda hi hagué a principis de setmana un gran temporal d'aygua qu'ha causat molts danys, pero afortunadament cap desgracia personal.

NOTICIES

Oficials.

Butlletí oficial del 23 de Juliol.—R. O. de 14 de Juliol de 1894 dictant mides per evitar los perills que ofereix lo depósit y transport de materies explosives y prohibint son almacenatge en les estacions de ferro carrils.

Anunci de la Comissaria de Guerra, de 14 de Juliol fixant pera lo día 14 d'Agost vinent la venda en pública subasta de les muralles y edificis inútils del ram de guerra d'aquesta Ciutat. La subasta se farà en vuyt lots essent son valor total 1.522.559 pessetes.

Ajuntament.—(Sessió del día 25 de Juliol.)—Presidida per l'Arcalde y ab assistència de cinch regidors, se celebrá la sessió, qu'era de segona convocatoria, llegintse l'acta de l'antecedent que fou aprobada y firmada. Se prengueren los següents acorts:

Aprobar varis comptes y donar alguns permisos d'obres.

Aprobar las lineas generals pera'l programa de les festes que s'han de celebrar las próximes fires.

Se concediren al Arcalde dos mesos de llicencia. Y l'Arcalde doná conexement de la variació que 's practica en la sortida del vado del Onyar, per la part de la Devesa, pera major utilitat dels caruatges y d'haber lograt que la Banda del Hospici toqui en lo dit passeig a la tarde dels dies festius.

Hem rebut la visita del setmanari *Gerona Democrática* que ha comensat a publicarse en aquesta Ciutat. Li torném lo saludo que dirigeix a la premsa.

—Copiém de *La Renaixensa*. «Lo poema de Mossen Jascint Verdager *Lo Somni de Sant Joan*, ha sigut traduhit en llengua txegue, y en vers, per lo P. Segimón Bonska, de la ordre de Sant Benet y resident a Praga.

—Lo «Centre Catalá» de Sabadell, ha publicat lo fallo donat en lo concurs regionalista obert per dita societat havent obtingut lo premi lo treball senyalat ab lo número 8 y quin titol es: *Cartilla Catalánista. Compendi dialogat del programa catalánista*. Dit Centre anuncia que'l día primer d'Agost a les nou del vespre, celebrará una solemne sessió en la qui s'obrirá'l plech que conté'l nom del autor premiat y se donará lectura a dita *Cartilla Catalánista*.

—Nostre amich D. Carles Crehuet, escribá de aquest Jutgat, de primera instancia, va tenir la desgracia abans de ahir de rompre lo bras dret en sa propietat de Santa Coloma de Farnés. Conduhit a Gerona va curarlo los senyors Ametller y Sanchez. Desitjém al Sr. Crehuet una prompte millora.

—Lo que de públich se diu está passant en l'assump-to de Cédulas personals passa ja dels limits de lo creible.

La base 8.ª del plech de condicions que va regir pera'l contracte entre l'Estat y la Empresa arrendataria de dit impost autorisa a aqueixa pera rectificar los padrons formats per los Municipis y aixó está molt be en son lloch sempre que ditas rectificacions sigan tals, ó sigan substitucions de conceptes y fets no certs per verdaters, y que se procedeixi en la práctica de semblant operació a tenor de les prescripcions reglamentarise. Més segons se diu les rectificacions fetes per l'arrendataria resultan tan singulars, que aquest nom sols per burla es admisible, donat que ab lo afany de obtenir rendiments, ha equivocat tot lo que antes estaba bé, improvisant propietaris, rentistas, funcionaris ó inquilinos a més y millor. Y finalment se diu, y aixó fora lo més graye, que tals documents ó com se vulgui dirlos, se han pres per las autoritats provincials d'Hisenda com a cosa admisible y seria, hasta'l punt de volguer obligar a que los Aroaldes los exposin al públich y que los particulars *individualment* reclamin contra sos resultats; cosa que nos resistim a creure davant l'elevat concepte que nos mereixen axis lo Sr. Delegat com lo Sr. Administrador de contribucions, quals funcionaris donant a la Empresa lo que de dret l'hi correspongui, no es de presumir que a sabiendes amparin

procediments anti-reglamentaris en perjudici de tants milers de particulars, a qui afectan les ja dites rectificacions.

—Segons noticies avuy tindrà lloch en lo Circo Alvarez de aquesta Ciutat, la funció que habian de donar lo dia 24 alguns oficials del Regiment de Guipúzcoa. No duptém que 's veurá tan concorreguda com la primera que va darse no fa molts dies.

—Torna a dirse de públich y no sabem si te ó no fonament que se emplean en l'arreglo del carrer Nou carreter que distan molt de reunir las condicions de la subasta. Esperém que la Comissió encarregada estigui a la mira de la cosa.

—Diumenge passat, de sis a vuyt de la tarde, tocá a la Devesa, que estigué molt concorreguda, la Banda del Hospici provincial. La nit anterior de nou a onze, la banda de Guipúzcoa tocá a la Plassa de Sant Agustí. Tot axó ha sigut causa de molts comentaris, suposantse qu'entre l'autoritat local y la militar no hi ha l'armonia y bona inteligencia de costum, tant profitosa al públich, y que la banda militar en lo successiu ja no tocará més a la Rambla, ni a la Devesa ni a cap altre dels puestos de passeig. Si axis es, ho sentim moltíssim y desitjariem s'acobés aviat aquesta situació tivant.

—Ha plogut un bon xich en la comarca d'Olot; l'anyada 's presenta molt bé per ara; pero ha aparegut una cuca en molts camps del plá que 's menja'l fajol y'l mill, destruhint tot en poques estones.

—Ha mort a Palamós, després d'una llarga enfermedad soferta ab verdadera resignació cristiana, D. Candi Figa y Piferrer, metje de dita vila. Per més que teníam males noves del estat de salut del nostre bon amich, la noticia d'una pérdua tan sensible nos ha afectat vivament. Nosaltres que de molts anys tractavan amistosament al Sr. Figa, poguerem apreciar tot lo que valia, per més que una modestia y una candides que s'avenia molt bé ab lo nom que duya, amagavan quelcom dels seus coneixements y mérits veritables. Era molt entés en sa professió y en literatura, havent escrit algunes sentides poesies de carácter religiós; dirigí durant llarga temporada *El Semanario de Palamós* y formá part del jurat del primer certámen literari d'eixa vila. Era católic fervorós y catalanista de bona mena. Cultivava ab afició y profit la fotografia, la pintura, la mineralogia y la zoologia, havent reunit ab una constancia envyejable una bona collecció d'exemplars que tenia cuidadosament reunits en son despatx. Tothom lo volia en la comarca, per aixó sa mort ha estat sentidíssima y son enterro una imponent manifestació de dol. Acompanyém a la viuda, fills y demés de la familia en lo condol per tan irreparable pérdua. ¡Qué Deu lo tinga al cel!

—Diumenge a les 10 del mati tingué lloch, en lo saló de descans del Teatre principal, la distribució de premis als alumnos de les escoles públiques, assistint al acte una numerosa concurrencia, ademés dels Senyors Gobernador civil, Arcalde, diferents regidors y l'Inspector de 1.ª ensenyansa.

—Nostres distingits companys D. Pere Alsius y Torrent y D. Salvador Albert han publicat respectivament en los periódichs *El Semanario de Banyoles* y *La Lealtad*, de Sant Feliu de Guixols articles descriptius de la primera excursió verificada per'l *Centre Catalánista de Gerona* al poble de Romanyá de la Selva, ab motiu de visitar lo monument megalítich descobert fá poch.

—FESTES MAJORS de la comarca: Die 29, Calonge; die 30, Terme de Banyoles; die 1.ª d'Agost, Caldes de Malavella, Vilajuhiça, Vilademant, Fontsoberta, St. Esteve de Guialbes, St. Feliu de Guixols, St. Iscle de Vallalta; die 3, Vilademi, Palau Tordera, Guialbes, St. Joan de Palamós, Vilasacra, Viure y Cantallops.

Certámen literari de Palafrugell

La vila de Palafrugell, una de les que més han progressat del vell Geronés, ha volgut aquest any augmentar lo brill de les festes de Sta. Margarida, celebrant un certámen literari lo primer tingut lloch en aquella vila. L'acte de la repartició de premis se féu lo diumenge passat, a les quatre de la tarde, ab assistència dels iniciadors y del jurat, de les autoritats locals civil y eclesiástica y d'innombrable y escullit concurs qu'omplia del tot lo teatre de la població ahont se celebrava. Lo President del Jurat D. Ramón Bordas y Estragués llegí un ball y patriótic discurs escrit en nostra llengua catalana que comptant ab sa amabilitat insertarém en aquest Setmanari y seguidament En Miquel Torroella y Playa en una correóte memoria féu relació, també en catalá, de les composicions presentades y del veredictu recaigut sobre son mérit.

Los premis oferts eren en nombre de vint, dels quals sols s'en donaren deu, quedant los demés deserts ó sens adjudicarse. Los autors que obtingueren premi foren los Senyors Blanch y Romani, Marull, Loperena, Carreras, Asmarats, Salvado, Millá y Ayné y Rabell. Lo jurat concedí també deu accéssits que guanyaren, a més de alguns dels citats, los Senyors Franquet, Ubach, Ballesteros y Barbany, Casas y Pallarols y Alcántara. Lo nombre total de composicions presentades fou de noranta vuyt.

Lo poeta premiat ab la flor natural, Senyor Blanch y Romani, no assistí a la festa, havent delegat pera representar lo Sr. Joanama fill, qui escullí pera reyna de la festa a la jove y elegant senyoreta N. Estrella Jubert qu'ocupá el trono ataviada ab blanca mantellina y féu entrega dels premis als demés autors llorejats.

Lo premi que guanyá nostre consoci lo Sr. Loperena, es degut a un treball en prosa castellana, de carácter económich, que té per titol *Estudio sobre las sociedades cooperativas* y també es en prosa castellana lo qui valgué premi al Sr. Carreras, fill del conogut compositor y paysá

nostre Sr. Carreras y Dagas, que es titula Beneficis morales que reportan a las clases populares las sociedades corales creadas por el inmortal poeta y músico José Anselmo Clavé.

La cansó del taper, composició premiada de D. Francesch Marull, se diu ha sigut demanada pera esser posada en música pèl celebrat compositor Sr. Breton.

Quasi totes les composicions en vers foren llegides y 'l públich les rebé ab continuats picaments de mans, aixis com los discursos aludits y una carta de gracies tramesa per En Joaquím Riera y Bertrán que no pogué assistir.

En resum, la festa fôu important y lluhida y dexará grat recort a tots los concurrents.

VARIETATS

NOTA CURIOSA (1)

En lo dia dinou de setembre de mil vuyt cents quaranta tres hi hagué un temporal d' aygua allá en ves entre una y dos de la nit que derribá tota una isla y un pont en lo Barri de Sant Pere ahont també foradá la Iglesia de dit Sant y l' aygua arribá fins dalt de la barandilla del cor: tot Sant Pere nadava d' aygua qu' arribá als primers pisos, ahont no s' escapá ningú de la isla; tothom morí, fins la familia del Jutje que lo era Narcís Sióars, ahont se trobá mare y fill agafats en la retxa: moriren de tres a quatre centes ánimes, y tota la guardia del portal de França, que era de la Guardia Nacional de Gerona: la isla de cases ayuy dia se troba pla com la má: dit riu Galligans vingué ab tanta furia que derribá la muralla y lo Portal de França y se 'n portá les cases, dexant ho tant pla que no tingueren que fer res per passarhi la gent ni se ha conegut may més que hi hagués cases, y en aquell entonces hi havia la Jamancia, y quan la Junta Central vegé alló tocá llamada pera acudir totes les tropes que hi havia a la Ciutat, nosaltres, com eram de la Artilleria Nacional, nos feren anar a fer pas ab trámechs y pales, ahont feya dol al veure tantes morts, ahont se veyá una coneguda allá, un amic després, se veyá un pare ab tres fills abressats; lo un buscava al seu avi, l' altre 'ls seus interessos; compassió feya la gent del dit vehinat desamparats; tres dies de ranxo 'ls donaren: los sants pel mitg del carrer, Sant Pere lo arplegaren los gitanos: y al cap de cinch dies vingué lo siti, ahont tinguerem cinch setmanes de siti fins que lo General sitiá capitulá, que se 'n va anar al Castell de Sant Fernando de Figueres, que era Amatller, y després se 'n va anar a França, y 'l General sitiador fou lo General Prim, ahont també 'ls va fer capitular de Figueres dexantlos anar cada qual a casa sua. —Gerona 20 de Octubre de 1844.

Un artiller de la Milicia Nacional

Joseph Buscá.

Secció Literaria.

POBRA PATRIA.

Nostra patria endogalada y escarnida y sabrejada, catalans, avuy veyém; y la llengua ha de ser muda, y la ma no pot dá ajuda, y ab la rabia continguda nostres cors assadollem.

Com un roure que 'l desbrancan, de la patria 'ns en arrancan tot lo noble y fort y gran; ni 'ls tresors d' antiga herencia, ni 'ls esplets de nova ciencia, ni 'l treball, ni la conciencia, res per viure 'ns dexarán.

Nostres nans arreconades, empobrides y corcades, van podrintse dintre 'l port; nostra Industria feynadora l' han ferida ab ma traydora; lo Dret vell espera l' hora com un condemnat a mort...

¡Pobra patria mal ferida! ¡pobra mare adolorida! ¡hont hi ha mal com lo teu mal! En ta sort desesperada, ¿qué espera ara ta fillada? quina sanah li has enconada, ¡qué no 't sab trencá 'l dogal!

Oh, vindrá, vindrá 'l gran dia que 's desperte qui dormia, y 'ls més sorts hi sentirán;

(1) L' original obra en poder de nostre consoci En Joan Martorell.

ah, llavors, tothom alhora, quin esclat de via fora! fins los morts, al sonar l' hora, de la tomba s' alzarán!

Francesch Matheu.

¡N' hi ha ben bé per riure!

Temps endarrera vaig ser testimoni d' un fet capaç de fer riure a un president d' audiencia.

Figureuvos que sortia a donar un tom pe 'ls voltants de Gerona ab l'intenció de dexarme caure de tart ó de lluny a la font del Rey... Quan vaig esser a mitjant carrer del Carme vaig aturarme a contemplar una partida de bescambrilla que estava empenyada entre quatre dones, sentades totes en cadira mitjana, sostenint ab la falda lo cedás que les hi servia de taula. A poca distancia del grupo que formavan les dones, hi havia una colla de xicots que estavan jugant a boles. Si no haguessin sigut los renechs que de tant en tant dexavan anar la maynada, se pot dir que tot haguera marxat ab la major armonia.

Peró no durá gayre 'l bon temps. Un dels baylets «va fer trampa» y ja varen haverhi rahons. Que si «tu has mogut la bola», que si «jo no l' he tocada», lo de la trampa y un altre s' arrapan renegant com uns oriols; se 'n donaren les dones y, tirant lo cedás per qui n' enllá de tan depressa que anavan, correnen a despartir al dos guerreros, arribant a temps de que no 's trenquessin lo cap; lo que no pogueren, fou privarlos de ferse algunes esgarrinxades a la cara que 'ls hi estavan d' alló mes bé.

Apaciguats ja 'ls dos tremendos, les dones tornaren a la seva... Llavors foren elles les que tingueren renyines perque totes volian «donar»; peró passarén los crits convinguent en fersho a la sort. Y la bescambrilla torná a anar en dança y aná seguint una estona entre les esclamacions de: «Aré us puja l' as», «Aré us ve 'l tres», «Mata»... y altres per l' istil.

Més tampoch aquesta vegada durá gayre la bonança, puig los dos baylets, que desde l' anterior epissodi s' havian estat contemplant ab ulls de rabia, començaren a ferse llengotes; de les llengotes ne vingué algún fástich; dels fástichs un colp de puny; d' un colp de puny dos... y 's tornaren a agafar, com un parell de cans que 's disputan un os.

Y 'l cedás y les cartes tornaren a anar enlayre y les cadires per terra... y la mare d' un dels baylets doná un revés al altre que 'l feu rodar pe 'l sol... ¡Allá sí que va ser Troya! La mare del xicot ofés prengué lo ofensa pe 'l seu compte y ja hi va haver guerra encesa...

—Ja veurás, una altre vegada 't toques los teus. —¿Qué vols dir ab axó? —¿Qué vuy dir?, que 't cuydis de casa teva, que prou mengia hi tens per netejar, marmanyera. —¡La marmanyera ets tú!... ¡Ahon va axó aquesta descarada?

—¡Miren qui parla!... ¡Poca vergonya! —¡Gloriós Sant Benet; baxen, deteniume si es que no tenin feyna, ó sino fare un exemplar!

Peró, per lo vist, Sant Benet devia estar ocupat perque ni va detenirli, ni tan sols se digná baxar, per lo qual, aquella furia dexá anar sa pesanta má sobre la galta de sa contrincant. L' altre, al veures tractada d' aquella manera, s' enfurismá de mal modo, entrá dins de casa seva y 'n torná a sortir ab la picadora a la má; s' abrahoná ab la insultadora; la agafá per 'l menyo y, fentli posar lo cap entre ses cames, fis, flas, cop de picadora va, cop de picadora vé, fins que 'l cor li va dir prou.

La dona que havia rebut la surra se ficá a dins de casa, avergonyida, jurant que 's venjaria; jo esclafint una grossa rialla, vaig seguir mon cami tot dihent:—¡Mare de Deu quines dones!; elles tan enrabiades per culpa dels noys y ells, sense recordarse ja de res, tornant a jugar, més amichs que may.

¡Com hi ha mon n' hi ha ben bé per riure!...

Joseph Morató y Grau.

Gerona, 13 de Juny de 1894.

ANYORANSA

Me pláu senti 'l murmuri tranquil que fá l' onada quan besa de la platxa la fina arena d' or, y respirá a trench d' auba la fresca marinada que porta a mes orelles perduda barcarola d' un jove pescador.

Me pláu llansarme en brassos de les blavenques ones, voltat de blanca escuma desfeta pèl llaveig; ja sumergintme en elles, ja descansanthi a estones, com sobre un prat fresquissim cenyit de lliris d' aygua, que va gronzant l' oreig.

Me pláu en nit tranquila véurer lo raig de lluna sembrant polsim de plata damunt l' aygua del mar, y trobo en má existencia la més capdal fortuna quan, sobre nau lleugera, bogant a pleret surto sovint a barquejar.

Mes entre tanta ditxa sento una greu tristesa; t' anyoro vida meya, com l' oronell son niu; no veig la teva cara, que es tota ma riquesa; per ço en tant bell estatje me sembla que m' hi trobo com rossinyol captiu.

Y espero véurer prompte la llum de ta mirada, y reposar ma testa dessobre del teu cor; sentir lo suau murmuri, més dois que 'l de la onada, que del teu llabi vessa; ¡llensarme en los teus brassos, com dintre un mar d' amor!

JOSEPH FRANQUET Y SERRA.

Secció Religiosa.

SANTS DE LA SETMANA.

- Dissapte, 28.—Sts. Nasari, Celso y Victor mrs. Diumenge, 29.—XI. Stes. Marta, vg. y Beatris vg. y mr. Dilluns, 30.—Sants Abdón y Senen mártirs (vulgo san Nou y san Nen) y sta. Donatila vg. mr. Dimars, 31.—S. Ignasi de Loyola, fdr. Dimecres, 1.—S. Pere ad-vincula, s. Feliu de Gerona y stes. Fé, Esperansa y Caritat vgs. y mrs. Lluna nova a 12 h. 11 m. tarde, en Lleó.—Calor. Dijous, 2.—Ntra. Sra. dels Angels, s. Alfonso Maria de Ligori b. y fdr., y s. Esteve p. y mr. Divendres, 3.—La Invenció del cos de sant Esteve proto-mártir y sta. Lydia.

QUARANTA HORES.

Avuy se troban en l' iglesia de les Beates. Demá comensarán en l' iglesia del Carme.

Establiment tipogràfic del DIARIO DE GERONA. Pujada de Sant Feliu, núm. 3.

Secció Comercial

MERCATS Y FIRES

Table with 9 columns: ESPECIES, MESURES, La Bisbal (Die 20), Gerona (Die 21), Olot (Die 23), St. Coloma de Farnés (Die 23), Banyoles (Die 25), Cassà (Die 25), Figueres (Die 26). Rows include Blat, Mastay, Ordi, Ségol, Civada, Bessas, Mill, Panis, Blat de moro, Fajol, Llobins, Fabaa, Fabó, Fassola, Monjetas, Vellanas, Nous, Castanyas, Trumfes, Ous.

